

Opracowano na podstawie Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220.

USTAWA
z dnia 15 lutego 2002 r.

o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa, ustawy - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustawy o referendum lokalnym

Art. 1.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. W skład rady wchodzi radni w liczbie:

- 1) piętnastu w gminach do 20 000 mieszkańców,
- 2) dwudziestu jeden w gminach do 50 000 mieszkańców,
- 3) dwudziestu trzech w gminach do 100 000 mieszkańców,
- 4) dwudziestu pięciu w gminach do 200 000 mieszkańców oraz po trzech na każde dalsze rozpoczęte 100 000 mieszkańców, nie więcej jednak niż czterdziestu pięciu radnych.”;

2) w art. 20 w ust. 2a wyrazy „wojewódzki komisarz wyborczy” zastępuje się wyrazami „komisarz wyborczy”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W skład rady powiatu wchodzi radni w liczbie piętnastu w powiatach liczących do 40 000 mieszkańców oraz po dwóch na każde kolejne rozpoczęte 20 000 mieszkańców, ale nie więcej niż dwudziestu dziewięciu radnych.”;

2) w art. 12 skreśla się pkt 9d;

3) w art. 15 w ust. 4 wyrazy „wojewódzki komisarz wyborczy” zastępuje się wyrazami „komisarz wyborczy”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590) w art. 21 w ust. 4 wyrazy „wojewódzki komisarz wyborczy” zastępuje się wyrazami „komisarz wyborczy”.

Art. 4.

W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. Nr 95, poz. 602 i Nr 160, poz. 1060 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 497 i Nr 89, poz. 971) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwowa Komisja Wyborcza powołana na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802) oraz komisarze wyborczy organizują wybory i sprawują nadzór nad ich przeprowadzeniem zgodnie z przepisami prawa.”;

2) użyte w art. 11 ust. 1 pkt 3, ust. 2 i 3, art. 12 ust. 1-4, art. 13 pkt 6 i 7, art. 15 ust. 3-6, art. 17 ust. 1, 4 i 5, art. 20 ust. 4, art. 21 ust. 2 i 3, art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 1, art. 24 ust. 4, art. 27 ust. 1, art. 28, art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 3 i 4, art. 32, art. 40 ust. 2, art. 47 ust. 1, art. 48 ust. 3, art. 60 ust. 1, art. 61 ust. 3, art. 72 ust. 2, art. 77 ust. 2, art. 81 ust. 1 pkt 1, art. 84 ust. 4 i 5, art. 85, art. 92 ust. 3, art. 93 ust. 1 i 2, art. 106 ust. 2, art. 107, art. 109 ust. 6, art. 110 ust. 4, art. 113 ust. 1, art. 126 ust. 1, art. 127 ust. 1 i 2, art. 130, art. 136 ust. 2, art. 137 ust. 1 i 2, art. 141 ust. 1, art. 145 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 155 ust. 1, art. 158, art. 176 ust. 2, art. 182 ust. 1, art. 183, art. 189 ust. 1, art. 190 ust. 4 i art. 197 ust. 6 w różnej liczbie i w różnych przypadkach wyrazy „wojewódzki komisarz wyborczy” albo „wojewódzki komisarz wyborczy lub jego zastępca” albo „wojewódzki komisarz wyborczy i jego zastępca” albo „wojewódzki komisarz wyborczy oraz jego zastępca” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i w odpowiednich przypadkach wyrazami „komisarz wyborczy”;

3) w art. 12:

a) w ust. 1 skreśla się pkt 10,

b) skreśla się ust. 5 i 6;

4) w art. 15:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Komisarz wyborczy jest pełnomocnikiem Państwowej Komisji Wyborczej wyznaczonym na obszar stanowiący część jednego województwa.”,

b) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Państwowa Komisja Wyborcza określa właściwość terytorialną komisarzy wyborczych oraz właściwość rzeczową w zakresie wykonywania czynności o charakterze ogólnowojejewódzkim, z uwzględnieniem zadań związanych z wyborami do sejmiku województwa oraz zadań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 8 i 9.”,

- c) w ust. 2 wyrazy „Wojewódzkich komisarzy wyborczych powołuje” zastępuje się wyrazami „Komisarzy wyborczych powołuje się w każdym województwie w liczbie od 2 do 6”;
  - d) dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
    - „2a. Komisarzem wyborczym może być także sędzia w stanie spoczynku, nie dłużej jednak niż do ukończenia 70 lat.”;
  - e) w ust. 4 w zdaniu pierwszym po wyrazie „sędziego” dodaje się przecinek oraz wyrazy „ukończenia 70 lat przez komisarza będącego sędzią w stanie spoczynku”;
  - f) w ust. 6 wyrazy „jednemu z jego zastępców” zastępuje się wyrazami „innemu komisarzowi wyborczemu lub innej osobie zapewniającej rzetelne wykonanie czynności wyborczych”;
- 5) skreśla się art. 16;
- 6) użyte w art. 17 ust. 3, art. 59 ust. 1, art. 60 ust. 1-3, art. 61 ust. 1-3, art. 72 ust. 2 i 3, art. 103 ust. 5, art. 105 ust. 3 i art. 191 ust. 1 w różnych przypadkach wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „sąd okręgowy”;
- 7) w art. 18 w ust. 2 na końcu dodaje się wyrazy „lub gminnych jednostek organizacyjnych”;
- 8) w art. 19 w ust. 6 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
  - „Z tym dniem tracą również członkostwo w komisjach osoby będące w stosunku do osób, które wyraziły zgodę na kandydowanie: zstępnyimi, wstępnymi, małżonkami, rodzeństwem, małżonkami zstepnych lub przysposobionych.”;
- 9) w art. 20:
- a) w ust. 1 w pkt 2 wyraz „wynagrodzenia” zastępuje się wyrazem „diety”;
  - b) w ust. 4 skreśla się zdanie drugie;
- 10) w art. 23 w ust. 1 na końcu dodaje się wyrazy „i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 11) w art. 24 w ust. 3 wyraz „organów” zastępuje się wyrazem „komisji”;
- 12) art. 25 otrzymuje brzmienie:
  - „Art. 25. 1. Wybory do rad zarządza Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów podaje się do wiadomości publicznej i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 60 dniu przed dniem wyborów.
  - 2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określa dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w ustawie (kalendarz wyborczy).”;
- 13) w art. 28 wyrazy „w 55 dniu przed dniem wyborów” zastępuje się wyrazami „na 2 miesiące przed upływem kadencji”;
- 14) w art. 29:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Liczbę radnych wybieranych do danej rady podaje się w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 26 ust. 2.”,

b) skreśla się ust. 3;

15) w art. 30 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„Art. 30. 1. Głosowanie w wyborach do rad przeprowadza się w stałych i odrębnych obwodach głosowania utworzonych na obszarze gminy.

2. Podziału gminy na obwody głosowania dokonuje rada gminy, na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta), według następujących zasad:

1) stały obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 3000 mieszkańców; w przypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami obwód może obejmować mniejszą liczbę mieszkańców,

2) można utworzyć odrębny obwód głosowania w szpitalu, zakładzie pomocy społecznej, zakładzie karnym i areszcie śledczym oraz w oddziale zewnętrznym takiego zakładu i aresztu, jeżeli w dniu wyborów będzie przebywać w nim co najmniej 15 wyborców objętych rejestrem wyborców w gminie, na terenie której położona jest wymieniona jednostka.”;

16) w art. 34:

a) w ust. 2 na końcu dodaje się wyrazy „Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej”,

b) w ust. 4 po wyrazie „urodzenia” dodaje się przecinek oraz wyrazy „numer ewidencyjny PESEL”;

17) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania spisów wyborców, w tym spisów wyborców w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których utworzono obwody głosowania ustalając wzór spisu, metody jego aktualizacji oraz sposób udostępniania spisu wyborców.”;

18) w art. 51 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Państwowa Komisja Wyborcza może określić warunki oraz sposób korzystania przez obwodowe komisje wyborcze z techniki elektronicznej przy ustalaniu wyników głosowania w obwodzie.”;

19) w art. 57, art. 126 ust. 3 i art. 154 ust. 3 skreśla się wyrazy „w sposób ustalony przez Państwową Komisję Wyborczą”;

20) w art. 65 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Od zakończenia kampanii wyborczej, aż do zakończenia głosowania zabronione jest zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i

manifestacji, wygłaszanie przemówień, rozdawanie ulotek, jak też prowadzenie w inny sposób agitacji na rzecz kandydatów i list kandydatów.”;

- 21) w art. 81 w ust. 5 wyrazy „przepisy budżetowe” zastępuje się wyrazami „przepisy o finansach publicznych”;
- 22) w art. 82 skreśla się ust. 2 i 3;
- 23) dodaje się art. 83a w brzmieniu:
„Art. 83a. Do finansowania komitetów wyborczych partii politycznych w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 i Nr 154, poz. 1802).”;
- 24) w art. 90 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Dla wyboru rady w gminie liczącej powyżej 20 000 mieszkańców tworzy się okręgi wyborcze, w których wybiera się od 5 do 8 radnych.”;
- 25) dodaje się art. 94a w brzmieniu:
„Art. 94a. W razie konieczności dokonania podziału gminy na okręgi wyborcze przed wyborami, o których mowa w art. 26, terminy określone w art. 92 ust. 1 i w art. 94 nie obowiązują.”;
- 26) w art. 97 skreśla się ust. 2;
- 27) w art. 99:
a) w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać dane: imię (imiona), nazwisko, wiek oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.”,
b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „prowadzonych przez właściwy sąd”;
- 28) w art. 111 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Kandydat na radnego nie może być mężem zaufania.”;
- 29) art. 119 otrzymuje brzmienie:
„Art. 119. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk lub nazw albo poczynienie innych dopisków poza kratką nie wpływa na ważność głosu.”;
- 30) w art. 123 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) liczbę głosów ważnie oddanych na każdą z list w okręgu wyborczym dzieli się kolejno przez 1; 2; 3; 4; 5 i dalsze kolejne liczby, aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile wynosi liczba mandatów do rozdzielenia między listy.”;
- 31) w art. 124 w ust. 2 skreśla się wyrazy „, liczby z zestawienia wyników głosowania, o którym mowa w art. 121 ust. 2.”;
- 32) w art. 125 na końcu dodaje się wyrazy „wraz z zestawieniami, o których mowa w art. 121”;

- 33) w art. 135 w ust. 3 wyrazy „mniej niż 3” zastępuje się wyrazami „mniej niż 5”;
- 34) dodaje się art. 139a w brzmieniu:
„Art. 139a. W razie konieczności dokonania podziału powiatu na okręgi wyborcze przed wyborami, o których mowa w art. 26, terminy określone w art. 138 ust. 1 i w art. 139 nie obowiązują.”;
- 35) w art. 140:
a) w ust. 1 na końcu dodaje się wyrazy „w gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców, z uwzględnieniem art. 133 ust. 1”,
b) w ust. 2 wyraz „kandydatura” zastępuje się wyrazami „lista kandydatów”;
- 36) art. 148 otrzymuje brzmienie:
„Art. 148. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk lub nazw albo poczynienie innych dopisków poza kratką nie wpływa na ważność głosu.”;
- 37) w art. 151 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) liczbę głosów ważnie oddanych na każdą z list w okręgu wyborczym dzieli się kolejno przez 1; 2; 3; 4; 5 i dalsze kolejne liczby, aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile wynosi liczba mandatów do rozdzielenia między listy.”;
- 38) w art. 152 w ust. 2 skreśla się wyrazy „ , liczby z zestawienia wyników głosowania, o którym mowa w art. 150 ust. 2,”;
- 39) w art. 153 na końcu dodaje się wyrazy „wraz z zestawieniem, o którym mowa w art. 150”;
- 40) w art. 164 w ust. 2 wyrazy „art. 137-139” zastępuje się wyrazami „art. 137-139a,”;
- 41) w art. 165 w ust. 1 kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „z uwzględnieniem art. 164 ust. 1 pkt 1.”;
- 42) art. 175 otrzymuje brzmienie:
„Art. 175. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk lub nazw albo poczynienie innych dopisków poza kratką nie wpływa na ważność głosu.”;
- 43) w art. 178 w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) liczbę głosów ważnie oddanych na każdą z list w okręgu wyborczym dzieli się kolejno przez 1; 2; 3; 4; 5 i dalsze kolejne liczby, aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile wynosi liczba mandatów do rozdzielenia między listy.”;
- 44) w art. 179 w ust. 2 skreśla się wyrazy „ , liczby z zestawienia wyników głosowania, o którym mowa w art. 178 ust. 2,”;
- 45) w art. 180 w ust. 1 na końcu pierwszego zdania dodaje się wyrazy „wraz z zestawieniem, o którym mowa w art. 178 ust. 1 i 2”;
- 46) w art. 182 w ust. 2 w zdaniu pierwszym wyrazy „dane zawarte w protokołach z wyborów” zastępuje się wyrazami „w szczególności dane o liczbie manda-

tów uzyskanych przez listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych oraz nazwiska i imiona wybranych radnych z podaniem oznaczenia listy, z której zostali wybrani”;

47) art. 185 otrzymuje brzmienie:

„Art. 185. Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia Prezesowi Rady Ministrów informację o realizacji przepisów ustawy i ewentualne propozycje ich zmian. Informację tę przekazuje się również Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu.”;

48) w art. 187 wyrazy „Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego” zastępuje się wyrazami „Minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego”;

49) art. 188 otrzymuje brzmienie:

„Art. 188. Jeżeli w okręgu wyborczym w wyborach do rady gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa zarejestrowana liczba kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym lub od niej mniejsza, głosowania nie przeprowadza się, a za wybranych na radnych terytorialna komisja wyborcza uznaje zarejestrowanych kandydatów, a odpowiednio pozostałe mandaty pozostają nieobsadzone.”;

50) w art. 189 w ust. 2 na końcu pierwszego zdania kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „którego wzór ustala Państwowa Komisja Wyborcza.”;

51) w art. 197 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku zmiany składu rady z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 oraz w ust. 2, rada działa w zmienionym składzie do końca kadencji, z zastrzeżeniem ust. 5. Zmiany w składach rad ogłasza, w formie obwieszczenia, komisarz wyborczy w wojewódzkim dzienniku urzędowym.”;

52) w Dziale VIII dodaje się art. 203a w brzmieniu:

„Art. 203a. 1. Jeżeli właściwe organy gminy nie wykonują w terminie, w sposób zgodny z prawem, zadań dotyczących utworzenia obwodów głosowania, powołania obwodowych komisji wyborczych, sporządzenia spisów wyborców lub podziału gminy na okręgi wyborcze, właściwy miejscowo komisarz wyborczy wzywa te organy do wykonania zadań w sposób zgodny z prawem w wyznaczonym terminie, a w razie bezskutecznego upływu terminu występuje do wojewody o zastępcze ich wykonanie.

2. Wojewoda niezwłocznie wykonuje zadanie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli wcześniej nie wykonał go właściwy organ gminy.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli właściwy organ nie dokonał podziału powiatu lub województwa na okręgi wyborcze w sposób zgodny z prawem.”.

Art. 5.

W ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz.U. Nr 88, poz. 985) użyte w art. 8 pkt 2, art. 12 ust. 5 i 6, art. 22 ust. 1, 2, 4 i 6, art. 23 ust. 1 i 2, art. 24, art. 26 ust. 1 i 3, art. 27, art. 29 ust. 1, art. 35 ust. 4, art. 45, art. 49 ust. 2 pkt 1, ust. 3 i ust. 4 pkt 1, art. 50 ust. 2, art. 63 ust. 4 i art. 66 ust. 3 w różnych przypadkach i w różnych liczbach wyrazy „wojewódzki komisarz wyborczy” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i w odpowiednich przypadkach wyrazami „komisarz wyborczy”.

Art. 6.

Wojewódzcy komisarze wyborczy i zastępcy wojewódzkich komisarzy wyborczych działający w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się komisarzami wyborczymi w rozumieniu ustawy, o której mowa w art. 4.

Art. 7.

Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy określi właściwość rzeczową i właściwość terytorialną komisarzy wyborczych zgodnie z przepisami ustawy, o której mowa w art. 4.

Art. 8.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z tym, że przepis art. 17 ustawy, o której mowa w art. 1 i przepis art. 9 ust. 4 ustawy, o której mowa w art. 2, mają zastosowanie do kadencji następującej po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie.